

Onsdag den 10. april kl. 17.00 – 19.15:
Fællesnordisk jubilæumsreception (100 år for det nordiske samarbejde) på Nordatlantens Brygge.

Onsdag den 10. april kl. 20.00:

Middag i anledning af Dansk Forfatterforenings 125-års jubilæum.

Alle delegerede til NFOR inviteres til at deltage i festlig middag på The Standard sammen med Dansk Forfatterforenings medlemmer og sekretariat.

Taler og indslag vil være begrænset til det, som arrangørerne på forhånd har planlagt.

Torsdag den 11. april:

Kl. 10.00 Fælles afgang fra Strandgade 6, 1401 København K (Dansk Forfatterforenings lokaler) med bus til Schæffergården

Kl. 12.00 – 13.00 Frokost på Schæffergården

Kl. 13.00 – 13.30 Konferencen starter

François-Eric Grodin, konferencier, byder velkommen.

Præsentation af Fondet for dansk norsk samarbejde. En medarbejder fra Fondet for dansk norsk samarbejde byder velkommen og præsenterer fondets arbejde og historie.

Kl. 13.30– 14.15 Tech-giganternes komme

Konkurrencen på de små bogmarkeder i Norden. En samtale mellem Martin Salamon, chefkonsulent Forbrugerrådet Tænk og Søren Bo Rasmussen, kontorchef Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Modereret af Morten Visby.

Kl. 14.15 – 14.30 Pause

Kl. 14.30 – 15.30 Bibliotekernes rolle, funktion og fremtid i Norden

ved Jens Thorhauge, medskaber af samarbejdet Scandinavian Alliance Group og tidligere direktør for Biblioteksforeningen.

Kl. 15.30 – 16.00 Kaffepause og indtjekning på værelserne

Kl. 16.00 – 17.30 Pralerunde

Hver forening udvælger årets sejr i deres forening, som fremlægges for forsamlingen. Max 3 min. pr. forening.

Kl. 18.45 Velkomstdrink og efterfølgende festmiddag

Fredag den 12. april:

Kl. 8.00 – 9.00 Morgenmad og udtjekning

Kl. 9.00 – 9.30 SMSpress

et lille forlag med anderledes formater

Kl. 9.30 – 10.45 How The Society of Authors has dealt with Amazon in the UK

ved Nicola Solomon, Chief Executive

Kl. 10.45 – 12.00 ”Islændingesagaerne og Oldtidssagaerne - Nordisk litteratur, sprog og oversættelse”

samtale mellem Kim Lembek og Annette Lassen, modereret af Erik Skyum

Kl. 12.00 – 13.00 Frokost

Kl. 13.00 – 14.00 Generalforsamling :

Tid og sted for næste afholdelse af NFOR 2021

Morten Visby: Den vigtige kommunikation mellem vores foreninger (Oplæg og debat. Opsamling på gode ideer)

Kl. 14.00 – 15.00 Opsummering og afslutning

Konferencier begge dage: François-Eric Grodin, oversætter

Referat NFOR konferencen 11.-12. april.

DAG 1: 11. april 2019

1. punkt (dag 1) – Indledning:

François-Eric Grodin byder velkommen som konferencier.

Marie Hørlyck fra Fondet for det dansk-norske samarbejde, indleder med at fortælle om fondets arbejde og baggrund. Fondet ejer Schæffergården og er derved medsponsor på NFOR. Fondet udspringer af Norgeshjælpen/Danskehjælpen ydet af den danske befolkning til den norske befolkning under besættelsen 1940-45. Der blev samlet penge og mad ind til Norge. Resten af pengene fra indsamlingen blev ved stiftelsen i 1946 sat ind i Fondet. Efter krigen arbejder Fondet for kulturel udveksling i Norden, bl.a. seminarer og konferencer med nordiske temaer, og udvekslingsophold for nordiske lærerstuderende og kunstnere.

2. punkt (dag 1) Tech-Giganternes komme.

En samtale mellem Martin Salomon (MS), chefkonsulent i Forbrugerrådet Tænk, og Søren Bo Rasmussen (SR), kontorchef i Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. Modereret af Morten Visby (MV). Referent; Anne Koldbæk.

MV – Vi forventer at de nordiske bogmarkeder integreres af Amazon til et fællesnordisk bogmarked. Vi forventer således at forfatterforeningerne får fælles udfordringer, herunder konkurrenceretlige udfordringer. Vil I præsentere jeres organisationer og relationerne imellem jer?

MS – Forbrugerrådet Tænk er en græsrodsorganisation med over 80.000 medlemmer. Vi har i årtier arbejdet for åbning af bogmarkedet og frie priser til forbrugerne. Jeg er cheføkonom, og læser selv bøger, og synes jeg har fået bedre råd til bøger efter priserne blev frigjort.

SR – Tak for invitation. Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen er den myndighed i Danmark der håndhæver konkurrenceloven og varetager forbrugerpolitik. Jeg har arbejdet med bogmarkedet i over 20 år, inkl. tiden hvor bøger kun kunne købes i en boghandel til en fast pris. Bogmarkedet blev gradvist liberaliseret fra 2001-10. Det er gået relativt godt for bogen som medie, der sælges mange bøger.

MV – MS, du understreger at I er en græsrodsbevægelse, og SR, I pressede som myndighed på for at få bogmarkedet ændret. I har dermed præget udviklingen.

MS – Vi repræsenterer jo forbrugernes interesser, ligesom DFF repræsenterer forfatterens interesser.

SR – Vi har jo en mission om at sikre effektive konkurrenceforhold, at virksomhederne konkurrerer mod hinanden, og ikke har monopol over for forbrugerne. Al erfaring siger, at når der er flere virksomheder på markedet, som konkurrerer, så giver det bedre produkter og priser.

MV – Vi er altså i selskab med to herrer med en mission. Amazon ser mange forfattere jo på med stor bekymring, fordi det er en ufattelig stærk virksomhed, som vi frygter vil arbejde på at få en dominerende stilling. Det er meget opløftende at jeres respektive organisationer vil passe på at sådanne monopoler ikke vil blive for dominerende og vil misbruge deres stilling. Så vil I holde øje og forsøge at dæmme op for det?

SR – Det vil vi. Amazon er jo ikke kommet endnu, men vi har jo allerede Saxo, en dominerende aktør på det danske bogmarked. Vi har også Storytel, som er svensk og har købt sin danske konkurrent Mofibo. Der er et stort fokus hos de europæiske konkurrencemyndigheder på tech giganterne. Bare tænkt på Momondo og Booking.com, på hvor nemt det er at finde flybilletter og hoteller overalt for forbrugerne. Men vi holder øje. Og der er sager på vej i bl.a. Tyskland mod Amazon.

MS – Vi glæder os til Amazon på det europæiske marked generelt, fordi de leverer hurtigere, bedre, billigere, og mere gennemsigtigt. De vil presse andre platforme og handelsformer på pris og udvalg, og det vil være til fordel for forbrugerne. De danske kæder vil opruste, og det er jo godt for forbrugerne, fordi det vil give bedre udbud og priser.

MV – Man kan jo godt blive bange for hvor fair konkurrencen bliver, når en mastodont som Amazon kommer. Det største bogmarked i Norden er Sverige – samlet omsætning 7-8 mia. kroner. Man regner med at Amazon alene i 4. kvartal 2018 TJENTE ca. 20 mia. kr. Så er det at vi forfatterforeninger kan være bange for at de øvrige aktører på de nordiske bogmarkeder ikke vil kunne hamle op med Amazon. Vi er bange for, at Amazon ret hurtigt vil kunne opnå en dominerende stilling. Hvor fri er konkurrencen så egentlig? Hvis de opnår en dominerende position, så vil de kunne presse værdikæden i bogmarkedet. Hvordan ser I på det?

MS – Der hvor Amazon opnår dominans, ja der hæver de jo priserne, det ser vi allerede på nogle punkter, så på sigt er der helt klart et potentielt problem. Og det skal Søren jo så sørge for ikke sker. Det vil udfordre en masse spillere på markedet og værdikæden. Men det sker jo allerede. Selvudgivelse er jo blevet en god mulighed. Der har Amazon jo et hyper-professionelt set up, hvor

forfatteren hurtigt kan komme ud til nye læsere. Vi burde tale om hvilken rolle forfatterforeningerne kan spille i dette nye marked. Foreningen for dansk internethandel har lavet en guide til, hvordan man skal forholde sig til Amazon som dansk internetbutik. Det kunne være en opgave for forfatterforeningerne at guide deres medlemmer til det.

MV – Jeg ved at din søn, Søren, gerne vil være forfatter. Ser du for dig, at han vil kunne basere sit liv på at selvudgive på Amazon?

SR – Nej, det gør jeg nok ikke, men det tror jeg heller ikke han ville kunne leve af i dag.

MV – Hvordan holder I øje med Amazon?

SR – Amazon er som sagt ikke kommet endnu. Det kan godt være ok at være stor, det kan være en fordel for forbrugerne og alle, hvis man er stor. Det, der er forbudt, er at misbruge den position, som man har opnået. Amazon sælger jo meget mere end bøger, i hele verden, de har altså spredt deres aktiviteter. Vi vil holde øje med dem på den måde, at vi regner med at forlæggere og forfattere kommer til os, hvis de føler, at de bliver trynet af Amazon. Det må man også, hvis man føler sig trynet af Saxo. Så sent som i sidste uge har vi fået en ekstra bevilling til 10 nye kolleger til at holde øje med platformøkonomien, da bla. hoteller og flyselskaber føler sig trynet af Booking.com og Momondo.

MS – Er man sikret anonymitet som klager?

SR – Man kan ikke være sikret anonymitet hele vejen, hvis man kommer med en alvorlig anklage. Det er en del af at være en retsstat. Det plejer vi ikke at opleve er et problem.

Spørgsmål fra salen:

Ika Kaminka, Norsk Oversætterforening – MS først: Hvorfor tænker man ikke på forbrugerne som for en stor dels vedkommende også er lønmodtagere. Hvordan behandler Amazon sine ansatte og hvem ejer egentlig Amazon? I taler som om Amazon er en stor butik, der kommer til DK. Hvordan med beskatning i de nordiske lande og hvordan med jurisdiktion?

SR – Vi har et tæt samarbejde med de andre nordiske myndigheder og de europæiske lande. Typisk har man det samme problem i alle medlemsstaterne. Booking.com har f.eks. prisklausuler, der er flere europæiske myndigheder gået sammen i en sag gennem EU.

MS – Vi er heller ikke interesserede i, at de forhold, som vi læser om hos Amazon i USA vil blive kopieret i Danmark. Synspunktet er ikke at priserne skal ned for enhver pris, men de har nogle nye metoder til at distribuere og interagere med deres kunder, som man kan lære af. I dag kan levering i Danmark jo ske fra dag til dag, og det ser vi som en fordel, der er opnået af konkurrence på markedet.

Anne Koldbæk, DFF: Er I ikke bekymrede for Amazons kontraktvilkår over for små erhvervsdrivende i DK, Norden og EU? Jeg ser allerede nu svært forståelige og urimelige kontrakter fra store virksomheder til små erhvervsdrivende, som ikke er til forhandling.

MS – Vi varetager jo forbrugersiden, og der er der regler om kommunikation på et forståeligt sprog.

SR – Vi har en enhed for kontraktvilkår over for forbrugerne, men vi ved ikke hvordan det er for andre end forbrugere.

MS – På forbrugersiden er der en god beskyttelse. Vi har haft dialog med Google, så der er overensstemmende regler i EU. De prøver jo, hvis de kan slippe afsted med det. Den går så ikke hvis

forbrugerne kæmper imod det.

MV – Kunne man sikre en farbar vej via overenskomster?

SR – Vi har jo kartelregler i Danmark. Det er jo forbudt for konkurrenter at indgå aftaler om priser. Og de regler skelner ikke mellem lokale VVS-virksomheder eller forfattere og forlag, der er gået sammen for at holde Amazon ude af markedet. Hvert enkelt forlag skal entydigt og selv bestemme priserne.

MV – Har I set tendenser til at forlag forsøger at ruste sig mod Amazon?

SR – Af pressen fremgår det jo at flere store danske forlag vil lave en fælles salgsportal, hvilket kan være ok, hvis de ikke aftaler priser eller afslører erhvervshemmeligheder for hinanden.

MS – Jeg synes det er vigtigt at man ruster sig, og ikke får samme problem som i Tyskland, der var alt for analogt, da Amazon kom, og derfor fik de alt for stor magt. I DK har vi allerede en god grund, med Pricerunner og andre prissammenligningsportaler. Det bedste træk er at skabe et godt internet-marked selv.

MV – Hvorfor er eksemplet altid VVS'ere...Det du siger, SR, er, at bogmarkedet er et marked lige som alle mulige andre i konkurrenceretlig forstand. I går talte vi ved receptionen om, at det er en kerneværdi i Norden at litteraturen fungerer på samme tid på kulturens og markedets præmisser, der er en balance mellem kulturpolitiske og markedsmæssige hensyn. Er det slut nu, tror du?

SR – Nej, det synes jeg bestemt ikke. Bogmarkedet er jo stadig delvist kulturstøttet, og det er bestemt noget andet end VVS-markedet og bøger noget andet end flæskesteg, men ift. at få bogen ud på markedet til forbrugerne, så er det et marked. Forlag og boghandlere er også interesserede i at tjene penge.

MS – Alle led i kæden er jo interesserede i at tjene penge, og det sker på bekostning af hinanden. Det kan jo være en fordel for forfatterne at gå direkte til forbrugerne via en internetplatform og evt. få bedre vilkår.

SR – Men det er selvfølgelig et problem, hvor det betyder, at der kommer en stor platform, der kan styre det hele. Og det kunne jo så være sådan en som Amazon.

MV – Det er jeg glad for at høre dig sige. Jeg hører, at der er et samarbejde med de øvrige nordiske konkurrencemyndigheder. Hvordan foregår det?

SR – Vi mødes i et overordnet forum, vi tager emner op, som er oppe i tiden f.eks. big data, og så netværker vi.

MS – På forbrugersiden er vi medlemmer af en europæisk forbrugerorganisation, hvor rammerne bliver lagt. Og så har vi kontakt til især de svenske og norske forbrugerråd. Der er dog ret store forskelle på det politiske plan.

3. punkt (dag 1): Bibliotekets udvikling i Norden – hvad er der sket med bibliotekerne og hvor bevæger de sig hen?

Referat af oplæg v/ Jens Thorhauge, tidligere direktør i Styrelsen for Bibliotek og Medier og tidligere direktør for Danmarks Biblioteksforening, v. Lene Møller Jørgensen.

Jens Thorhauge indleder sit oplæg med et historisk tilbageblik på Nordens folkebibliotek, som har en fælles ideologisk baggrund og udvikling. Den seneste udvikling af biblioteket betyder, at det i dag i højere grad har status af et kulturhus med uddannelses- og aktivitetstilbud fremfor en bogsamling, altså fra national litteratursamling og medieforsyning til et folkets hus, hvor der tilmed også er natåbent. Der er dog ikke noget nyt i, at biblioteket udvikler og ændrer sig – biblioteket har altid været i udvikling, understreger Jens Thorhauge.

De første offentlige biblioteker i Norden blev etableret i Stockholm, Kristiania og København i slutningen af 1700-tallet, og i alle tre tilfælde var det private borgere, der åbnede deres store bogsamlinger for offentligheden. Formålet var at understøtte borgerskabets politiske rettigheder. I 1800-tallet udviklede amerikanerne katalogiseringen af bogsamlingerne, og udlån og hjemlån blev en mulighed samtidig med, at bogsamlingerne eller rettere bibliotekerne, blev forsynet med læsesale og uddannet personale, som kunne hjælpe læserne. Alt dette importerede Norden, og det er grundlaget for vores folkebiblioteker. De nordiske folkebibliotekers fokus blev flyttet fra borgerskabets rettigheder til et demokratiseringsprojekt, som skulle sørge for oplysning, faglig viden og uddannelse til folket, det arbejdende folk. Dertil tilbød bibliotekerne også morskabslæsning, også kaldet skønlitteratur.

I Danmark vedtages den første bibliotekslov i 1920, og den har undergået nogle få justeringer siden da. I 1960'erne har bibliotekets fokus været på kulturformidling til folket og ved kultur forstås skønlitteratur, men i disse år kom også tegneserier og musik ind på bibliotekerne. Bibliotekerne storindkøbte bøger, og forfattere afsatte typisk 1000 eksemplarer af en nyudgivet bog til biblioteker. Det er dette bibliotek, 1960'ernes bibliotek, som mange, ikke mindst forfattere, i dag længes efter og begræder tabet af efter internettet indtog.

Med internettet i 1990erne ændrer biblioteket sig igen og denne gang drastisk. Folket ønskede nu først og fremmest adgang til en PC på biblioteket, man fik adgang til oplysning og viden med et klik, globalisering og nye medier kom til, og udlånet af fysiske bøger faldt. Ordbøger og andre opslagsværker blev hastigt afløst af google og online databaser.

Udlån er som sagt faldet – i 2000 var der 52 millioner udlån, 15 år senere i 2015, 35 millioner udlån. Tallene er fra Danmark. I Norden har Norge det laveste udlån, mens Finland har det højeste. Danmark har det højeste antal besøgende, formentlig fordi de danske biblioteker har lavet de mest radikale ændringer med nye tilbud på bibliotekerne i forhold til det øvrige Norden. Nye tilbud omfatter kurser i sundhed, it, m.m., men også læsecafe, lektiecafeer, læsecirkler. Læsning er blevet en social ting – vi læser sammen med andre.

Norden har på mange måde en ens national strategi for biblioteket:

Biblioteket er til for at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger og andet materiale til rådighed, hedder det i Danmark. I Norge understreger lovgivningen også, at biblioteket er en uafhængig mødeplads for offentlig debat, Sverige fremhæver også den demokratiske samfundsudvikling og fremme af litteraturen, mens Finland fremhæver livslang læring, og lige adgang til litteratur og kultur.

Nedgangen af bogudlån, og mere fokus på andre aktiviteter end læsning og litteratur, er også en fælles nordisk udvikling, men Jens Thorhauge fremhæver, at litteraturformidlingen har fået en revival. Bibliotekerne har besindet sig, siger han, og er på vej 'back to basis' og fokus er igen i høj grad på læsning, og udlån af fysiske bøger er stadig den største aktivitet på biblioteket.

Han fremhæver e-reolen, litteratursiden.dk, børnehavebiblioteker og nye former for brug af litteratur som læsecirkler, skrivesteder, forfattermøder, bogmesser og storytelling. På nordiske bibliotekscheferes seneste møde var der også enighed om en fælles indsats for børns læsning. Det er en tendens i Norden, at bogen er på vej tilbage.

Efter oplægget blev der stillet spørgsmål fra salen – bl.a.: *Er den fysiske bog et overgangsfænomen?*

Jens Thorhauge svarer, at der er to kognitivt forskellige måder at læse på alt efter om man læser på en skærm eller på papir. Læsningen er stadig central, men den står ikke alene og interagerer ofte med andre medier/digitale medier.

Det bliver kommenteret, at Sverige har tilladt privatisering af de svenske folkebiblioteker. Jens Thorhauge bemærker, at det er et voldsomt sammenstød mellem værdier – at det er meget svært at forene bibliotekets formål, at fremme demokratisk samfundsudvikling og litteratur med et forretningsmæssigt mål om profit.

En svensk læremiddelforfatter fortæller, at der indtil videre kun er én kommune ud af Sveriges i alt 290, som har besluttet sig for at udlicitere et bibliotek til private.

4. punkt (dag 1) Pralerunde. De forsamlede foreninger meddelte hver en række succesfulde initiativer og tiltag.

DAG 2: 12. april 2019

1.punkt (dag 2) SMSpress - et lille forlag med anderledes formater. Kim Kaas-Claesson Baasch. Referent; Lotte Foged.

SMSpress er et mikroforlag, der udgiver sms-noveller. Det blev startet af fire partnere, der gik sammen for 10 år siden, for at skabe levende litteratur i lommeformat.

Efterfølgende fik de hurtigt interesse fra etablerede forfattere, der kastede stjernestøv over projektet. Formatet blev taget godt imod, både af forfattere, læsere og bibliotekerne, der købte licens til SMSpress.

Forlaget har lige nu 100 forskellige udgivelser/titler inden for forskellige genrer til alle aldre.

Hvad består en sms-novelle af?:

Udformet som en historie der er skrevet specifikt til mobiltelefonen. Man får en sms fra en bekendt/ukendt. En hel sms-novelle fylder ca. et a4-ark.

1. Den gode historie
2. Afsendere og modtagere i historien: de kan styre afsendere og modtagere i historien.
3. Kort format, primært i dialogform, sendt på sms.
4. Tidspunkter for modtagelse af beskeder, formatet leger derfor med virkelighedsbegrebet.
5. Mobilens øvrige funktioner fx opkald, telefonsvarer eller interaktion
6. Virkelighedsbegreb/overraskelseelement

Hvordan fungerer det?:

- Manus bliver sat op og programmeret i systemet med navne tidspunkter osv.
- Serverne sørger for at udsende sms-novellerne på bestemte tidspunkter
- Man melder sig på sms-press.dk
- 1-5 beskeder om dagen op til en uge
- pris: 25 kr. Trukket på din mobilregning
- Forfatterne honoreres typisk 50% af overskuddet (efter omkostninger til sms-afsendelse og taksering til teleselskabet)
- Man kan ikke tilmelde andre, men kun sig selv.

25 kommuners biblioteker har valgt at udbyde sms-novellerne, dvs. at man i biblioteket kan låne sms-novellerne uden beregning.

Sms-novellerne bliver også brugt i udskolingen i undervisningssammenhænge, hvor lærerne tilrettelægger et opgaveforløb. Her leveres de som klassesæt af Clio online – i samarbejde med Clio, Gyldendal og SMSpress.

De er også lanceret via biblioteker i Norge (Stavanger) og Sverige (Lund) og via enkelte tests i Grønland. De fleste er oversatte danske udgivelser, men målet er at få flere svenske og norske sms-noveller.

Eksempler på sms-noveller:

I sms-novellen ”I morgen skal du dø” af Steen Langstrup får hovedpersonen beskeder fra et ukendt nr. Beskederne er uhyggelige og kommer fra en stalker.

Med denne novelle kommer virkelighedsbegrebet i brug, fordi læserne glemmer at de har tilmeldt sig, og tror beskederne er ægte. 6 af læserne har endda kontaktet politiet.

I den interaktive sms-novelle ”Børnelokkeren” af Kirsten Ahlburg skal hovedpersonen Sofie (og os der følger med) regne ud, hvem det er, der skriver beskederne.

Sms-novellen henvender sig til 11-14-årige, og der skal læses godt imellem linjerne. Sms-novellen har to slutninger, der afhænger af hvad der vælges.

Kim Kaas-Claesson Baasch har i forbindelse med ”Børnelokkeren” snakket med skoleinspektøren på en skole, hvor der var en pige, der havde tilmeldt sig sammen med sin mor, og begge senere havde glemt det.

Skoleinspektøren bestilte efterfølgende 20 noveller til hele klassen, så de sammen kunne snakke om, hvad man gør i sådanne situationer – de har altså ligeledes et læringsaspekt.

Sms-novellen ”Hej søde” af Ida Holst er et kærlighedsdrama/dialog, der udspiller sig mellem Amalie og Kasper. Den skiller sig ud fra andre udgivelser ved at vare et år – den er på hele 1200 beskeder – man tilmelder sig for 14 dage ad gangen, men ikke mange fik læst den hele.

Denne novelle er baseret på en rigtig sms-korrespondance, som forfatteren havde for ti år siden. Selvfølgelig omskrevet, så man ikke kan genkende virkelige personer.

Denne novelle er efterfølgende udgivet som fysisk bog – et ret stort hit. Her er dialogen sat op med talebobler og tidspunkter og afsendernavne. Den toppede salgslisterne i flere uger hos Bog & Idé og Arnold Busk.

Andre formater:

SMSpress elsker at eksperimentere, og har bl.a. udgivet:

- Instagramdigte – stor målgruppe og læserskare, også udgivet i bogform
- Børnebøger, talebeskeder/oplæsning
- Snapchatjulekalender i samarbejde med Merete Pryds Helle
- SMS-julekalender hvert år.

Derudover faciliterer de skrivekonkurrencer i samarbejde med bl.a. biblioteker og har deltaget i et læseprojekt fra Videnscenter for læsning og Kulturstyrelsen.

Har endvidere lavet en platform: Moby.dk (kun via mobiltelefonen), hvor alle kan læse, skrive og udgive forskellig litteratur på mobilen, eksempelvis sms-noveller, digte og små historier, som man kan dele med sine venner. Det bliver især brugt af skoler.

Fungerer således:

1. opret profil
2. skriv og udgive
3. sortér, vælg og læs

SMSpress i forskellige lande:

smspress.dk

smspress.se

smspress.no

2. punkt (dag 2) – Nicola Solomon (NS), Chief Executive and Lawyer fra The Society of Authors UK (SoA) om deres erfaringer med Amazon. “How we dealt with Amazon in the UK”. Referent; Anne Koldbæk.

SoA og Amazon:

SoA er stiftet I 1884 og har 10.000 professionelle medlemmer blandt forfattere, illustratorer og oversættere inden for alle genrer.

Spørgsmålet fra NFOR var, hvilke erfaringer har SoA at give videre til de nordiske forfatterforeninger, som frygter at Amazon er på vej til at etablere sig i Norden.

SoA holder jævnligt møder med Amazon om de udfordringer, der dukker op. Og deres erfaring er, at Amazon er velvillige i kommunikationen med kunstnerorganisationerne. Amazon relaterer sig positivt til skabere, men meget konkurrenceorienteret ift. producenter og andre kommercielle aktører. Amazon er i ethvert område af markedet: Butikker, detail, data, distribution, cloud-løsninger. De sidder på hele kæden. ”Amazon vil ikke dominere markedet, Amazon vil VÆRE markedet”.

Det er meget svært at FINDE tal om Amazons størrelse på forskellige parametre. UK er Amazons 4. største marked efter USA, Tyskland og Japan.

I UK dominerer Amazon alle dele af bogmarkedet – E-bøger, trykte bøger, nye og brugte, selvudgivelse. Amazon har 90 % af e-bogsmarkedet i UK, og 50 % af hardback bøger i alle formater sælges gennem Amazon. 33,5 % af hele UK's online forbrug sker gennem Amazon.

Hvis folk vil finde en ny sofa, så går de pr. default i gang på Amazon. Fordi søgemaskinen er så god. Og det er alle typer forbrugere, der køber via Amazon.

Hvorfor er konkurrencemyndighederne ikke bekymrede?

Fordi Amazon har 1) Lave priser, 2) Hurtig leverance og 3) Et stort udvalgt, og det er traditionelt de ting, som konkurrencemyndigheder er bekymrede for indskrænkes af monopoler.

Man kan købe 488 mio. forskellige ting på Amazon, de kalder det selv jordens største udvalg.

Deres forbrugerservice er fantastisk, det er nemt, troværdigt og de genfremsender gerne. Deres forbrugerservice er nem at komme i kontakt med.

Og hvordan er Amazon så for de britiske forfattere?

Fra vores synspunkt er det et blandet billede. Mange er glade for Amazon.

Amazon påvirker mange dele af forfatterens virke: Indtjening, selvudgivelse, boghandler, forlag, oversættere, etiske overvejelser ift. skat og arbejdsmarkedsforhold. Fordelene ved at udgive selv er: Selvbestemmelse, ingen barrierer for udgivelse, mulighed for øjeblikkelig ændring af versioner, og nye indtægtskilder.

Forfatteres gennemsnitlige indtægter, kun fra at skrive, er gået ned fra 12.000 £ i 2005 til 10.000 £ i 2017. Vi regner med at det er den store mellemgruppe, der er værst påvirket. Ikke så meget i toppen og bunden.

Mange af SoA's medlemmer elsker at kunne selvudgive. Amazons selvudgiverplatform hedder Kindle Direct Publishing (KDP). Deres selvudgivelsestjeneste er nem at bruge, intuitiv, og du kan altid tage dine rettigheder hjem igen.

Amazon siger, at ”tusinder” af forfattere tjener mere end 50.000 \$ i årlige royalties gennem KDP, og i 2018 tjente ”mere end 1.000” forfattere over 100.000 \$. Det skal dog sammenholdes med, at der angiveligt er 100.000 der selvudgiver på Amazon, og at det jo er forfattere som i så fald gør ALT DET

ARBEJDE som forlaget ellers gør + skriver + markedsfører bogen. Så tyder det jo ikke på en voldsom god indtægt for alt det arbejde.

SoA har nu mange hybrid-forfattere, dvs. der både får udgivet og selvudgiver bøger. De kaldes "independent authors". SoAs erfaring er at forfatterne generelt er fattigere men mere tilfredse med at være selvudgivere. Hvis du forstår, hvad du går ind til, så er selvudgivelse/hybrid-forfatterlivet en god model.

Udfordringer ved Amazon KDP:

"Opaque accounting" – det betyder, at der ikke er gennemsigtighed i afregningen. Man kan ikke tælle forbruget. Algoritmerne favoriserer nogle ting, som Amazon foretrækker, på en bestemt måde. Og det er der heller ikke gennemsigtighed om.

Vi har en mistanke om, at hvis du ikke køber/benyttter dig af visse services, som Amazon anbefaler, så "falder" man i værdi eller stilling i algoritmen. Det kan vi dog ikke bevise.

Amazon siger "Vores abonnementstjenester er ikke interesseret i sælgere, men i læsere" dvs. at bøger, der ikke koster noget og som læses meget, vil komme højere op i algoritmerne, end bøger, der koster penge. Det har vi forholdt Amazon, og de benægter det. Deres POD bøger, kan være pæne, mange af dem er dog kvalitetsmæssigt "awful" og som køber, ved du som regel ikke på forhånd, hvordan den bog du køber vil se ud.

Som enkeltstående selvudgiver/producent er det SVÆRT at finde en person at komme til at tale med. Men Amazon er meget vilde efter at komme til at tale med forfatterforeninger! De sender topmennesker til møder med os. De lytter til os (umiddelbart), og det betyder, vi kan løse individuelle problemer. Amazon sagde til SoA "Vi vil være jeres nye bedste ven".

Vi er meget trætte af, at Amazon ikke skelner mellem kvalitetsbøger og Vanity-publishing. Det gør Vanity-publishing respektabelt og har afstedkommet en hel industri af "Rogue-services". Det vil sige firmaer, der medvirker til at udgive bøger, fuldstændig uden hensyntagen til indholdets kvalitet.

Kontrakter, fra denne type firmaer, ligner på overfladen almindelige kontrakter. Der mangler specifikke pligter for, hvad "forlaget" skal gøre. Det er sædvanligt i forlagskontrakter, at forlaget har en stor grad af valgfrihed mht. bl.a. markedsføringsindsatsen for den enkelte bog. Det betyder, at der er en meget lav grænse for, hvor lidt der skal til for at opfylde kontrakten, og statuere at bogen er udgivet.

Der er ikke den store bekymring over e-bogssalget generelt længere. Royalty-gennemsnittet er stabiliseret på 25 % af nettoindtægten/prisen og det svarer til det relative tilsvarende niveau for trykte bøger.

Lydbøger er det nye store. Mange ældre og mange kvinder hører f.eks. lydbøger mens de laver husarbejde. Det har også åbnet nye målgrupper, herunder flere mænd.

Uafhængige agenter anbefaler nu, at forfatteren beholder sine lydbogsrettigheder, da Amazon giver særskilte forskud for lydbøger. Mange forlæggere vil dog kræve også at råde over lydbogsrettighederne, som betingelse for at udgive bogen.

Amazon har sin egen oversættelsestjeneste – Amazon-crossing. Amazon er nu den største udgiver i USA af oversatte bøger! Det ser faktisk ud som om det er ok kvalitet og giver ret rimelige royalties til forfatterne og oversætterne.

Når Amazon kommer ind på et marked:

Så starter de med at dumpe priserne for at få kunderne.

Det er meget svært at finde den "aktuelle" udgangspris på et produkt. 15-20 % af varerne skifter pris HVER DAG! Algoritmerne gør det helt uigennemskueligt. Amazon tjekker deres konkurrenter hele tiden og de vil ALTID have den laveste pris. Amazon siger: "Vi sætter ikke priserne, vi matcher bare markedet". F.eks. hvis en lille boghandel i Boston 1 dag sætter 50 % på alt, så finder Amazon det med det SAMME og matcher det øjeblikkeligt via deres algoritmer.

Amazon har også på mange produkter den funktion at grundproduktet er billigt, men så sætter de relativ høj pris på de følgeprodukter, de prøver at prakke forbrugeren på, f.eks. billig fladskærm, men megadyr ledning.

Det er grundlæggende ikke en gennemsigtig måde at sætte priserne og drive markedet på. Amazon regner små forlag og boghandlere for syge gazeller, som Amazon er en gepard efter at nedlægge (udtalt af Amazons CEO Jeff Bezos). Hvis små butikker og forlæggere ikke vil acceptere Amazons vilkår/forslag, har vi set Amazon gøre følgende:

- Tager forhandlerne ned fra tjenesten
- Siger forhandlerne er tilgængelige, men de facto via algoritmerne placere dem langt nede i synlighed/tilgængelighed over for forbrugerne
- Forsinke leveringstidspunkt ift. andre forhandleres varer
- Foreslå forbrugeren en anden forhandler/vare i stedet for den søgte.

Amazon har haft held med at klage til konkurrencemyndighederne over at en gruppe små forlæggere havde talt sammen og forsøgt at gøre noget imod ovenstående. De små forlæggere fik megastore bøder for at forstyrre markedet ved at forsøge at samordne det.

Amazon kræver megastore rabatter fra udgivere og sætter priserne på en meget aggressiv måde. Og når de kræver lavere priser, så får forfatterne dermed lavere royalti.

Forbrugerforventninger til hvad en bog må koste er faldet grundet Amazon. Fra 2005 til 2014 holdt priserne samme niveau, £ 7,5. Senest har vi set priserne begynde at stige, men nu har Amazon også nærmest hele markedet.

Det bliver dog interessant hvad DSM direktivets bestemmelser om indsigt i gennemsnitspriser og rabatter i værdikæden kan gøre ved gennemskueligheden.

Territorialitet:

Pt. respekterer Amazon de territoriale rettigheder i UK. Men worldwide distribution er et problem.

Amazon har en app ”Firefly”, der tillader at du kan se en stregkode i en fysisk butik og med 1 klik på skærmen købe den med det samme på Amazon. Antallet af boghandler i UK er halveret fra 1500 til 800 på 10 år. Amazon har også halvdelen af alle genbrugssalg af bøger.

Data:

Amazon har også en abonnementstjeneste på e-bøger og lydbøger mv. Amazon ved alt om deres forbrugere – hvad du læser, hvad du dvæler over, hvornår du læser, hvad du slår op af ord, og hvornår du stopper med at læse. De ved hvad læsere kan lide og hvad læserne ikke kan lide.

De kan foreslå forfatterne at ændre deres værker efter, hvad læserne kan lide.

Samlet konklusion:

Det er et blandet billede.

Vores råd er: Udnyt mulighederne. Prøv ikke på at konkurrere på pris.

Gå i dialog med Amazon, prøv at finde ud af hvad de gør, og gør publikum og myndighederne opmærksomme på problematikkerne. SKRIV OM DET. Amazon er meget følsomme over for, hvad forfatterne siger og gør.

3. punkt (dag 2) Islændingesagaerne og oltidssagaerne

Samtale mellem Kim Lembek og Anette Lassen på NFOR d. 12.04.2019 – modereret af Erik Skyum-Nielsen. Referent: Lotte Foged.

Erik Skyum-Nielsen: Lektor, oversætter og litteraturkritiker - ESN

Anette Lasse: Lektor v. Nors - AL

Kim Lembek: Mangeårig oversætter af Islandsk - KL

Vedr. to nyudgivne værkserier i nye oversættelser:

1.”Islændingesagaerne”, red. Anette Lassen – Saga Forlag 2014: 15 oversættere (5 bind)

2.”Oltidssagaerne”, 8 bind. Red. Anette Lassen. 5 oversættere.

ESN: KL og AL har trukket et stort læs i forbindelse med de to store komplette sagaudgivelser.

AL: Det er et privilegium at få lov til at udgive sagaer, vi står på skuldrende af kæmper.

ESN: påmindelse om at der også findes andre sagaer, vi koncentrerer os dog om de her to typer. Der er i forbindelse med disse udgivelser ryddet op i korpus.

Der er i tilfælde af "Islændingesagaerne" tale om 40 sagaer, i "Oldtidssagaerne" ca. 30. Tekster. Det er første gang korpuserne er lagt frem i deres helhed.

En række sagaer som er mange læsere ubekendte er nu kommet med, og står side om side med highlights'ne af sagaer.

AL: De åbner op for en udvidet forståelse af, hvad saga-stil er.

Der er et væld af problemer som oversætter, bare i ordet saga. Det kan også betyde anekdote.

En saga er i virkeligheden bare dækkende for noget, der er fortalt og som er beslægtet med verbet "at sige".

Overblik over hvad der er i "Islændingesagaerne":

En række af sagaer som er ukendte, og som aldrig tidligere har været oversat til dansk.

Kopieringen af de ældste sagaer foregår fra det 13. Århundrede og helt frem til det 20. Århundrede.

Datering af sagaer: problematisk. Notorisk svært at datere noget fra anonyme sagaskrivere. De fleste af dem er afskrifter, findes ofte i meget forskellige versioner.

ESN: Spørger KL, hvilken tekst, der er hans favorit

KL: Njals Saga. Den indeholder irreversibilitet i Njals saga: når ulykken først er kommet ind i verden så er den ikke til at slippe af med igen. Der er et system der bryder sammen i Njals Saga – idéen om at vi kan kontrollere hvad der skal ske i verden. Den er aktuel.

AL: det er en mandlig METOO-saga – skrevet af en munk. En af de allermest kvindefjendske sagaer der findes. Der er et systemnedbrud i sagaen, men den er samtidig en opbyggelig saga, der ender ud i kristendommen.

AL: kan godt lide de skæve og sære sagaer med idiosynkrasier, der måske mangler den storladenhed, som de mest kendte sagaer har, men i brudfladerne dukker der også en person frem – altså en sagaskriver frem i teksten.

ESN: Spørger AL, hvilken tekst, der er hendes favorit:

AL: Bård Snefjeldsas saga: Den har en brutalitet og indeholder mange små anekdoter om omgivelserne, og en meget interessant kvindeskikkelse, Helga.

ESN: Sidebemærkning, den har inspireret Stine Piilgaard i romanen "lejlighedssange".

ESN: Hvorfor bliver denne litteratur overhovedet til?

KL: Omverdenen tror vi kommer af trælle, så det må vi fortælle dem, at det gør vi naturligvis ikke. Sagaerne er skrevet nogle hundrede år efter den tid, hvor handlingen foregår.

AL: Nedskrivningen kan være et udtryk for at fremhæve noget, der er tabt. Det var i starten som en fastholdelse af historien – historieskrivningen som man så det i middelalderen ellers. Man har frit digtet videre på autentiske begivenheder. I starten har sagaskriverne været interesserede i at videregive historisk korrekte begivenheder, senere blev sagaskrivningen omformet via en kollektiv udtalt enighed om, hvordan sagaskrivningen skulle foregå.

KL: Nedskrivningstidspunktet slår igennem, man kan se de kristne tråde i sagaskrivningen. F.eks. i Njals saga, og Bårds Snefjeldsas saga har kakofoni af stemmer i skriptoriet.

KL: Oldtidssagaerne indeholder ligeledes kvad – og respekterer altså den del af genrens konventioner, men foregår i en tidsperiode før "Islændingesagaerne". De fleste af dem udspilles i det vi kalder vikingetiden og foregår primært i Norge, DK og Sverige. Foregår før kristendommen og før Island blev koloniseret. Der er mere magi i fornalder-sagaerne.

ESN: Hvad er forskellen på de nye og tidligere oversættelser (fokus på Islændingesagaerne)?

AL: de er kort og godt mere trofaste overfor originaludgaverne, end tidligere udgaver. Tidligere har skønlitterære forfattere og digtere været sat til at oversætte sagatekster fx Gunnar Gunnarson, Tom Kristensen og Johs. V. Jensen – beklageligvis kunne de ikke lade være med at ”udfylde” de huller. De gendigter og spolerer den måde teksterne fungerer på. I de nye oversættelser leder den læseren frem til noget der skal ske, uden at der løbende sker forklaring. De er minimalistiske i deres karakter.

ESN: AL og KL efterlader de tomme pladser i teksten, som det så er op til læseren at invadere. Klassikeroversættelser er altid forankret i den tid de er oversat i.

Man skal ligeledes acceptere det stilistiske. Sidestillet fremfor hypotaktisk, meget opremsende og med overvægt af hovedsætninger. Form og indhold smelter sammen. Der er også visse steder et mundtligt ekko.

De nye oversættelser køber sagaens stilistiske præmis. De har dog ikke tolereret alt for mange og'er, eller tempusskift inden for samme helsætning.

Alt i alt – sagaer skal accepteres i deres fremmedhed, og skal ikke i sig selv hjælpes på vej, men AL er dog stadig tilhænger af forklarende noter.

Afslutningsvis: De er kommet tættere på forfatterne af sagaerne og af den tid de er skrevet i. KL: Man mærker smerten i at sige farvel til noget, og til det nye der er på vej.

4. Generalforsamlingen//Referent Anne Koldbæk, jurist, DFF.

Morten Visby: Som jeg sagde til vores jubilæumsreception har jeg nogle bemærkninger i forlængelse af behovet for samarbejde og kommunikation. Jeg mener vi har brug for øget kommunikation og et mere problemorienteret samarbejde.

Vi har fælles udfordringer som

- Amazon
- Store globale spillere på det nordiske bogmarked, som betragter det som 1 marked.
- Forlag opkøber forlag i andre lande, mere integrerede markeder.
- På det digitale markeder, L&R støvsuger det svenske marked for rettigheder.
- Vi kan høre at konkurrencemyndighederne koordinerer.
- EU direktivet om ophavsret i det digitale indre marked blev nyligt vedtaget til implementering inden for 2 år. Det vil også præge lovgivningen i Norge. Der er rigtig meget på spil ift. hvordan det implementeres og oversættes. Vi kommer til at skulle opruste gevaldigt, så vi får det gennemført på en måde, der er godt for forfattere, illustratører og oversættere.
- De nordiske ophavsretslove minder i udgangspunktet også om hinanden.

Jeg er bekymret for, at vi kun mødes hvert andet år og ikke kommunikerer nok.

Jeg har tre opfordringer:

- At vi generelt opgraderer kommunikationen. Vi er resourcesvage organisationer, og vi har vores egne problemer, men lad os lægge os det på sinde.
- Overvejer NFOR organisationen. Er vi organiseret på den mest hensigtsmæssige måde i dag? Overveje frem til næste NFOR-møde, om vi kan justere noget. Måske ud over dette hvert andet år, et formandsmøde imellem det store møde. Måske at man skal forpligte sig til at komme med input til det store NFOR seminar – en prioritering af det vigtigste.

Derfor har jeg en invitation til jeres formænd og max 1 jurist fra hver af organisationerne i de nordiske lande, der er berørt af direktivet: DFF vil holde et endagsmøde i efteråret i København om

implementeringen af ophavsretsdirektivet. Det skal tage udgangspunkt i en status på indledningen. Hvor mener vi problemerne ligger i implementeringen?

Mødet fastlægges til når vi kan se, at myndighederne har taget det første spadestik dvs. der er kommet et første udspil.

Hvad synes I om dette og mine øvrige bemærkninger?

Trond Andreassen: For ganske få år siden mødtes vi formænd årligt. På et tidspunkt blev møderne for indholdstunge mente man. Og så blev det hvert andet år. Der har også været møder pr. genre/sektioner, skønlitterære, faglitterære mv. Det er nok vigtigt at holde møder om bestemte temaer. Jeg synes måske, der er en udfordring i en mødeform, der favner både Amazon og de islandske sagaer.

Ika Kaminka: Tak for et utroligt godt møde. God idé med et ledermøde årligt. En af udfordringerne er at vi er mange og nogle af problemstillingerne er så omfattende, at det kan være svært at håndtere.

Morten Visby: Det store NFOR som dette, er nok for stort og for dyrt til hvert år. Det mellemliggende skal være politiske møder for lederskaberne.

Lotte Thrane: Man skal passe på det ikke bliver en tom form. Hvis man mødes tiere, så risikerer man måske at mangle indhold. Indhold før form.

Morten: Jeg mener der er rigeligt med substans at gøre noget ved nu og i den nærmere fremtid. Derfor skal vi også kommunikere mere om det.

Juaaka Lyberth: God ide med flere møder. Det kunne også være Skype møder og enig i at ophavsretsdirektivet er vigtigt at mødes om på formandsplan. Også for os fra Grønland.

Morten Visby: Næste punkt her på generalforsamlingen er, hvor skal vi mødes næste gang? Det er vel en formalitet, det må blive i Norge i 2021 – Vil I stadig have os? (hænderne bredes ud fra Nordmændene) Tak, det glæder vi os til.

NFOR-værten har ansvaret for Landerapporten, den sendes snart ud.

Helle Thede: Er det muligt at lave en lukket Facebook-gruppe til at kommunikere på?

Morten Visby: Jeg er vist lidt en strammer, jeg frygter at det på Facebook vil komme til at stritte i mange retninger. Jeg kan dog omvendt ikke se, at det kan skade.

Helle Thede: Måske mere ind imellem møderne til løbende kommunikation.

Wiwi Ahlberg: Svenskerne kommer nok til at stemme nej til direktivet i Ministerrådet (red: Grundet modstand i Riksdagen, men det får ingen betydning for ratifikationen). Og vi vil tage kontakt til Sveriges Forfatterforbund og tale med dem om deres fravalg af at komme til mødet her.

Kristiina Antinjuutti: Tak for et godt seminar. Jeg synes ikke vi skal overgå til engelsk, men måske kunne der findes en løsning på at tydeliggøre skriftligt materiale.

Morten Visby: Tak til det team, der har planlagt og afviklet de tre store arrangementer, 100 års jubilæum for NFOR, DFF's 125 års jubilæum og NFOR-seminaret. Amdi, Lotte Thrane, Frank, Nena, Lotte Foged, Anna, tolken Vappu Vähälummukka og sidst men allermest Kirsten Marthedal, som har trukket det allerstørste læs.

Trond: Og så takker vi Morten.

Francois-Eric runder af med at takke for et godt møde.

NFOR-konferencen 2019 blev støttet af:

Kulturfonden for Danmark og Finland